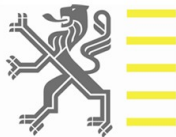

Project Vormingen Milieuverlicht Verbruiken

Behoeftedetectie bij sociaal-culturele organisaties

Met steun van de
Vlaamse overheid

WWF

for a living planet®

GREENPEACE

Voorstelling rapport behoeftedetectie

- Doelstelling, opzet en methodologie
- Inhoud van de behoeftedetectie
- Enkele belangrijke conclusies
- Vragen

Doelstelling

- bepalen welke vormingsbehoeften (inhoudelijk, vormelijk, methodisch,...) en -mogelijkheden (op welke schaal, binnen welke budgetten,...) er leven bij de bevraagde sociaal-culturele organisaties
- rapport als bron van informatie: beter afstemmen van vormingsaanbod rond milieu en verbruik op sociaal-culturele sector

Opzet en methodologie

- Uitgebreide bevraging (maart-juni '07)
 - Gesprekken met 7 organisaties, schriftelijke gegevens van 5 organisaties
 - Uitgebreide vragenlijst
- Schriftelijke online bevraging (sept–okt '07)
 - 28 organisaties
 - Beknopte vragenlijst ter ondersteuning van de uitgebreide bevraging
- Bijkomend kader
 - Gesprekken NBV in kader van draagvlakontwikkeling (2005-2006)
 - Beperkte literatuurstudie

Uitgebreide bevraging: Gesprekken met soc-cult organisaties (maart – juni '07)

- **Verenigingen**
 - S-plus (SP)
 - Vakantiegenoegens (VG)
 - Davidsfonds (DF)
 - Vermeylenfonds (VF)
 - Gezinsbond
- **Verenigingen voor migranten**
 - Associazione Internazionali Federate (AIF)
- **Volkshogescholen**
 - Vormingplus Oost-Brabant (VPO)
 - Vormingplus Antwerpen (VPA)
 - Vormingplus Brugge (VPB)
- **Vormingsinstellingen voor een bijzondere doelgroep**
 - KR8 (KR8)
 - Vormingsinstituut voor Begeleiding van personen met een handicap (VIBEG)
 - De Brug Hasselt (DB)
 - Tievo (TV)

Schriftelijke bevraging

Korte online vragenlijst (sept-okt '07)

- 23 vragen ter ondersteuning van gegevens uit mondelinge bevraging
- 28 reacties van sociaal-culturele organisaties:
 - Verenigingen: Gezinsbond, Liberale Vrouwen, Markant, VIVA-SVV, KAV, KWB, KVLV
 - Verenigingen van migranten: Federatie Wereldvrouwen, AIF
 - Volkshogescholen: Arch'educ-Vormingplus Halle-Vilvoorde, Vormingplus Brugge, Vormingplus Kempen, Vormingplus Oostende-Westhoek, Vormingplus Gent – Eeklo
 - Gespecialiseerde vorminginstelling: Inverde, Zorg-Saam
 - Vormingsinstellingen met bijzondere doelgroep: De Rode Antraciet
 - Bewegingen: GetBasic, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, LINC
 - Cultuurfondsen: Willemsfonds
 - Andere: Buiten-kans, Cultuurraad Asse, Ecolife

Welke informatie geeft de behoeftedetectie?

- Bevraging rond vormingen in het algemeen:
af en toe specifiek rond vormingen milieu en verbruik
- Bevraging op niveau van programmatoren:
behoeften van afdelingen/individuele deelnemers niet bevroegd
- Kwalitatief onderzoek
gesprekken als basis
- Kwantitatieve gegevens
 - uit de bredere bevraging
 - relatief (groep van 28 organisaties)
 - ter ondersteuning van de kwalitatieve gegevens uit de gesprekken

Inhoud van de behoefte detectie

- Aard van het vormingsaanbod
 - Thema's, werkvormen en methodieken
 - Betrekken van externe partners -geprogrammeerd aanbod/op maat
 - Doelgroepen
 - Bereik en omvang, tijdstippen van het aanbod
- Samenstelling van het vormingsaanbod
 - Jaarthema/thematische programmatie
 - Planning
 - Vormingen opzoeken
- Communicatie van het vormingsaanbod
- Lesgevers
 - Werving, selectie, omkadering, vergoedingen
- Betaalbaarheid van het aanbod

Aard van het vormingsaanbod: thema's

- Thema's zeer uiteenlopend
- (Milieu)bewust verbruiken meestal geen afzonderlijke rubriek
- Meeste organisaties programmeerden al vormingen rond milieu en verbruik (68%)
- Thema's van bewust verbruiken waarrond de bevraagde organisaties al vormingen organiseerden:
 - Voeding: 57%
 - Bewust verbruiken – huishouden: 54%
 - Energie: 46%
 - Duurzame ontwikkeling: 43%
 - Gezondheid – water: 39%
 - Bouwen: 36%
 - Tuin: 32%
 - Klimaat: 25%
 - Verzorging: 21%
 - Landbouw – mobiliteit: 14%
 - Bossen – geld – toerisme: 11%
 - Ruimtegebruik: 7%

Welke thema's opnemen?

- Criteria bij selectie thema's variëren sterk:
 - Algemeen: inspelen op behoeften deelnemers: vormingen moeten 'aanslaan'
 - Zekere 'sturing' vanuit secretariaat, zeker voor 'moeilijkere' thema's zoals milieu en verbruik
- Behoefte aan bepaalde thema's:
 - Nood aan vormingen die praktische tips geven/advies op maat
 - Nood aan algemene vorming rond bewust verbruiken

Interesse voor thema's van bewust verbruiken

- Interesse voor bepaalde thema's bij de bevraagde organisaties:
 - Bewust verbruiken: 54%
 - Energie – voeding: 50%
 - Gezondheid – mobiliteit: 39%
 - Huishouden – klimaat – duurzame ontwikkeling: 36%
 - Water – verzorging – ruimtegebruik – toerisme: 32%
 - Geld – tuin: 25%
 - Bouwen: 21%
 - Landbouw: 18%
 - Bossen: 11%
- In het algemeen schatten de organisaties de interesse bij hun doelgroep(en) vrij hoog.
- Thema van bewust verbruiken wordt door programmatoren wel ervaren als 'moeilijk' thema.
- Evolutie in thema's: in hoofdzaak op basis van maatschappelijke veranderingen

Werkvormen en methodieken

- Juiste methodiek is cruciaal:
geen algemene lijn in welke thema's in de smaak vallen bij de doelgroep, staat of valt met hoe het gebracht wordt
- Educatieve kwaliteit en afstemming op doelgroep: werkpunt voor vormingen rond milieu en verbruik.
- Voorwaarden bij opnemen van vormingen:
 - interactieve werkvorm
 - praktische benadering
 - aansluiten bij de leefwereld van de deelnemers
 - inspelen op de actualiteit
 - meerwaarde bieden op individueel vlak

Welke methodiek voor vormingen milieu en verbruik?

- **Inspraak van deelnemers noodzakelijk?**
 - 46% meent dat een interactieve methodiek noodzakelijk is om vormingen rond (milieu)bewust verbruiken te doen slagen. 29% vindt dit afhankelijk van het thema, 21% van de doelgroep
- **Beter een cursus fietsherstellen dan een infoavond over duurzame mobiliteit?**
 - 21% is ervan overtuigd dat het thema van (milieu)bewust verbruiken het best scoort via doe-workshops: 29% geeft aan dat dit afhankelijk is van het thema, 21% vindt deze aanpak afhankelijk van de doelgroep
- **Focus op individueel voordeel?**
 - De meerderheid (32% matig akkoord, 39% akkoord tot helemaal akkoord) meent dat bij vormingen rond (milieu)bewust verbruiken het individueel voordeel van de deelnemers de focus moet zijn, en niet het voordeel voor derden (milieu, mensen in het Zuiden, ..).

Doelgroepen

- Doelgroepen erg verschillend
- Vaak diversificatie in aanbod en communicatie van het aanbod naar verschillende doelgroepen
- Nieuwe doelgroepen voor vormingen milieu en verbruik: diensten, bedrijven, rijke mensen, kansarmen, allochtonen, migrantenorganisaties, senioren, sector toerisme, jongeren, ... en 'iedereen'!
- Bij werken naar 'nieuwe' doelgroepen is educatieve kwaliteit doorslaggevend.

Samenwerking met externe partners

- Meeste organisaties werken geregeld samen met externe partners
- Meestal via persoonlijke contacten/bekende kanalen
- Verenigingen:
 - zowel bestaande vormingen als vormingen op maat
- Verenigingen met specifieke doelgroep
 - bijna altijd vormingen op maat
- Vormingsinstellingen
 - Meestal overnemen van bestaande vormingen
 - Vormingen op maat soms projectmatig

Samenstelling vormingsaanbod

- Opzoeken van vormingen
 - Meestal op basis van bestaande contacten
 - Vormingsinstellingen breder zoekveld
 - 57% van de organisaties vindt het vormingsaanbod rond milieu en verbruik goed op te sporen voor programmatoeren, 27% vindt het moeilijk te vinden
- Selectie en vastleggen van het vormingsaanbod door programmatoeren/secretariaat
- Verenigingen:
 - Aanbod vanuit het nationaal secretariaat: mate waarin vormingspakketten kant en klaar zijn voor de afdelingen, verschilt
 - Afdelingen veel vrijheid naast aanbod nationaal een eigen aanbod samen te stellen

Planning van het vormingsaanbod

- Langetermijnplanning bevestigd: gemiddeld 6 maanden op voorhand vastleggen, soms tot 9 maanden.
- Verschillende jaarindeling (kalenderjaar/schooljaar/semester/...) bemoeilijkt soms samenwerking met partnerorganisaties.

Communicatie vormingsaanbod

- Zowel schriftelijk als elektronisch
- Verenigingen: ontmoetingsmomenten belangrijk instrument
- Diversificatie in de communicatie naar verschillende doelgroepen

Lesgevers

- Zowel eigen als externe lesgevers
 - Verenigingen vooral eigen lesgevers
 - Vormingsinstellingen vooral externe lesgevers
- Werving:
 - Verenigingen: vooral via bestaande kanalen in eigen achterban
 - Vormingsinstellingen: vooral via vertrouwde kanalen/persoonlijke contacten
- Geen algemeen tekort, vaak wel thematisch/regionaal
- Statuten/profielen/vergoedingen zeer uiteenlopend
- Opleiding van lesgevers vooral inhoudelijk
 - Door eigen organisatie of externe partner.
 - Voor 36% van de bevroagde organisaties is opleiding van lesgevers rond (milieu)bewust verbruiken gewenst.
- Selectie en evaluatie meestal informeel georganiseerd.

Betaalbaarheid van het aanbod

- Prijzenpolitiek voor vormingen erg verschillend
- Prijs blijft belangrijk criterium en drempel
 - Voor 46% van de organisaties is de prijs het belangrijkste criterium bij de selectie van het aanbod.
 - Als vormingen rond (milieu)bewust verbruiken minder duur zouden zijn, zou 22% van de organisaties meer vormingen rond dit thema opnemen in het aanbod. 32% spreekt zich niet uit, 14% denkt dat een prijsdaling niet meteen een invloed zou hebben op de programmatie.
- Prijs niet altijd de (enige) doorslaggevende factor. Andere:
 - moeilijk vinden van vormingen rond milieu en verbruik
 - matige educatieve kwaliteit
 - extra administratie voor de afdelingen
 - thema past niet binnen specifieke doelstellingen van de organisatie
 - het probleem van de taal
 - gebrek aan interesse bij de doelgroep

Algemene conclusies

- Interesse voor bewust verbruiken, maar blijft moeilijk thema
- Voorwaarden voor opnemen van vormingen:
 - interactieve werkvorm
 - praktische benadering
 - aansluiten bij de leefwereld van de deelnemers
 - inspelen op de actualiteit
 - meerwaarde bieden op individueel vlak.
- Bij bereiken van nieuwe doelgroepen is methodiek cruciaal
- Samenwerking met externe partners vrij algemeen, maar vooral via bestaande contacten.
- Langetermijnplanning voor het vormingsaanbod bevestigd
- Prijs blijft belangrijk criterium maar niet enige hinderpaal